

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe șase luni .. 10 "

Pe trei luni .. 2 "

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

Numărul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon oras și comitat 502.

ASOCIAȚIUNEA și expoziția din București.

(*) Frații noștri din mândra Românie se pregătesc cu mare zor pentru a serbători în chip strălucit împlinirea a 40 ani de când Carol I de Hohenzollern a călcat pe pământul țării lor: fac o expoziție care să fie o icoană credincioasă a propășirii *neamului românesc*.

Iar la serbătoarea lor chemat-au pe frații lor de pretutindeni și pe locul expoziției dat-au câmp larg Românilor de pretutindeni: toți să meargă și să arăte ce știu lucră, la câtă desăvârșire au ajuns în ce privește îndemânările moștenite dela părinți și iscusința primită în școală ori însușită dela alte neamuri cu cari trăiesc alături.

Câmpul dela Filaret, unde la 1848 marele Brătianu cuvânta ca un arhangel, chemând la viață națională țările române copleșite de străini, are să vadă acum desfășurarea puterii minții tuturor Românilor. Vor arăta adecă rodul pământului și a muncii lor nu numai frații din România, ci și cei din Basarabia cutropită de Ruși, cei din Bucovina ajunsă în stăpânirea Austriei, cei din Macedonia stăpâniți de Sultanul Turcilor și era s'ajungem acolo și noi, cei de sub oblăduirea ungurească.

Era numai, de bună samă nu știm, căci iată ce s'a întâmplat.

Stăpânirea din Budapesta a oprit ca «Asociația» să ia parte la expoziție altfel de cât în pavilionul (hala) Țării Ungurești. Să nu i se poată zice — din partea Ungurilor — că e mai slabă și e mai puțin șovinistă de cât celelalte, stăpânirea d'acum vine și trage dungă peste socoteala «Asociațiunei», care sub un pavilion deosebit al ei era să strângă lucruri dela Români de prin Ardeal, Banat și de prin părțile ungurene. S'ar fi adunat tot ce avem de pret, tot ce să dovedească istețimea noastră.

Ce zice însă cinstita stăpânire?

Zice că asta ar însemna că noi la București vom avea să ne înfățișăm ca popor deosebit, par'că n'am face parte din nația politică ungurească!

Și greșala aci este: stăpânirea judecă lucrul din punct de vedere politic, pe când «Asociația» nu s'a gândit — și nu se gândeste nimeni dintre noi — să facă politică, ci cu acest prilej voim să dovedim numai, că în ce privește însușirile, indeletnicirile, iscusința și moravurile, noi Români de pretutindeni suntem una. Ce știe face cu acul Româna de sub poalele Ceahlăului, știe și Bănățeanca, iscusința Românului de pe valea Prutului o afli și la cei de pe Murăș și așa mai departe...

Aici n'are ce căută politica. Și dacă ori ce Ungur recunoaște, că noi cei de aici vorbim aceeași limbă ca cei din Bucovina, Basarabia ori România, că avem aceeași biserică și obiceiuri, dacă recunoaște, că în ce privește sângele suntem un singur neam, de ce să împedecă stăpânirea ca și la o expoziție să dovedim acest lucru? Ce rău ar izvorî din asta pentru Țara Ungurească? Dimpotrivă: nu înțelegem ce bine s'ar naște pe urma piedecii puse de stăpânire, întru cât s'ar întări Ungurimea dovedindu-se cărmuită de oameni mai aspri de cât chiar ministri ruși?!... Aspri, se înțelege, când vorba e de a se stânjeni dorințele neamului românesc, cel mai aproape de Unguri și față de care ar fi spre binele obștesc să arate cât mai multă răbdare, dreptate și dragoste.

Austria, Rusia și Turcia n'au împedecat ca Români lor să aibă pavilion deosebit la expoziția din București. Numai stăpânirea din Budapesta s'a găsit să-și facă griji, că vezi Doamne: se vor cutremura temelile Țării Ungurești, dacă «Asociația» își va avea un pavilion al ei deosebit.

Când scriem aceste rânduri, nu știm ce răspuns va fi dat comitetul «Asociațiunii». Nu stăm însă la îndoială o singură clipă întru a ne ridica glasul împotriva opreliștei stăpânirii din Budapesta.

Judecătorii ungurești. Am anunțat și noi, că socialistul Buchinger a fost osândit ieri, de tribunalul din Budapesta în urma verdictului Curții cu jurați la 8 luni temniță, pentru un articol intitulat «La felinar» și publicat în «Népszava». Din incidentul acesta «Népszava» de ieri, se ocupă la loc de frunte cu această sentință, și arată, că e o nedreptate să pedepsești pentru un articol cu opt luni temniță pe un scriitor, care n'a fost pân'aci pedepsit. «Népszava» între altele scrie:

«Dacă noi am spune, că domnul Doleschall a judecat după conștiința nu a judecătorului ci a politicianului coaliționist, dl Doleschall desigur s'ar revoltă de aceasta. Și desigur ar răspunde, că dânsul se știe exact separa: ca jude independent și politician patriot. Și drept pildă desigur ni-ar spune, că ieri, numai ca patriot, a discutat ore întregi cu acelaș Lengyel Zoltan, a cărui proces în 10 April îl va judecă dânsul ca — judecător!...

Arată apoi cum într'un singur proces, opt luni de zile i-s'a dictat unui socialist, tot atunci când întreaga handabandă revoluționară a șovinistilor laolaltă n'au căpătat opt luni de temniță.

Mângăie-se însă «Népszava», că nu numai tribunalul din Budapesta e la această înălțime a chemării justițiale, ci și cel din Oradea, care nu se poate zice c'ar rămâne în urmă. Dl Indreica, colaboratorul «Tribunei» a fost de pildă asemenea, ca nepedepsit încă, osândit pentru un singur articol, întâia oară la șesă luni temniță. Câți Români însă n'au fost osândiți la un an și doi temniță întâia oară? «Népszava» mângăie-se deci, căci în privința aceasta, numai după noi poate vini.

Chestiunea macedo-română.

De Isidor Ieșan (Serajevo).

II.

E prea suspectă îmbulzala cea atât de deasă, ce o face atât reprezentantul Greciei la Goluchovski, cât și vizita regelui George la Viena; apoi întvederile cele lungi, etc. cu împăratul mă fac să cred, că regele Greciei ar vrea să «fiarbă piatră scumpă» în Viena, și nu acasă la guvernul său, și la bandele de hoți întreținute de guvernul său.

Faima lătită cu atâta șgomot despre intervențiunea Austriei, adecă despre inițiativa luată de Austria și nu de Grecia, de către partea cea culpabilă, e încă foarte suspectă. Dacă regele Greciei gândește sincer și vrea în adevăr aplanarea conflictului, atunci binevoiască a face mai întâiu pace în Macedonia, binevoiască a da mai întâiu poruncă guvernului său, ca el să înceteze cu organizarea și cu patronarea bandelor de hoți, să retragă pe cele trimise în Macedonia și Epir ce terorizează și ucid pe pacinicii oameni, să înceteze în scurt cu pradăciunile, omorurile și incendiile în Macedonia, și abia atunci va putea vorbi Grecia în mod cinstit și direct cu România, și nu va avea lipsă nici regele George nici reprezentantul Greciei să alerge la Viena ca să imploare acolo intervenții — nici vorbă — favorabile. Inșă totmai aci e dovada cea mai bună, că intervențiunea Greciei nu e sinceră, ca politica ei e perfidă.

Aranjarea presuntivă a împăcării ce se ventilează din partea Greciei, dar din Viena și nu din Atena e prea stravezie, e numai o tragere pe sfoară a României, e numai o înșelăciune, spre a surprinde astfel la vară pe Români, cu atât mai ușor, și spre a înșelă opiniunea publică.

Ca dovadă, că aceea ce afirm aci e adevărat, înfățișez aci unele notițe din gazetele române din România și Macedonia, cari tratează chestia macedo-română. Din aceste corespondențe și comunicări autentice vom afla argumentat atât participarea preacinstitului patriarh din Fanar, cât și a guvernului elin, la hojiile și crimele făcute de bandele grecești, vom afla chiar comunicările directe, ale șefilor de bandă cari au relațiuni întinse cu comitetul central din Atena și care comitet organizează și expediază aceste bande prin toate părțile Macedoniei locuite de Români, vom afla, că aceste comitete stau direct sub patronajul guvernului din Atena.

Așa zice corespondentul din Grebina, în gazeta «Românul din Pind» din 16/3 1906 următoarele:

«Cu toate zvoanele aduse din Viena despre o împăcare și o aplanare a conflictului romano-elin, cu toate jurămintele ipocrite ale guvernului Theotokis, că Grecia e de tot inocentă la acest conflict, că guvernul elin are toată bunăvoința de a aplană conflictul iscat, etc., totuși, din contrabandele grecești sau înmulțit pe trei părți mai mult, ei sunt mai agresivi decât mai nainte. Aceste bande se formează prin impulsul și spriginul guvernului din Atena în Tesalia, și trec apoi în fiecare zi frontierele Greciei pe la Calabaca cu destinațiunea de a distruge cu desăvârșire comunele românești: Bozova, Paltina, Turio, Perivoli, Samaria, Elacono, Vengea, etc., pe unde românismul cu toată perzețuțiunea, ce a suferit vara trecută, de pe urma metropolitului bandit, care

HARTMANN JÁNOS

ARAD

Strada Rákóczi Nr. 15.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafenele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanșez în ori ce blanșă fără nici o lipsă, pe cari apoi plumbii nu sar. La invitare merg ori și unde și în provincie, ducând pânură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai alés pentru cheiuri, iau re spușdere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.

Pentru serviciu prompt și bun iau garanță.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard vechi le transform în noue și le schimb.

a binecuvântat cu puterea sa cinstită arhierască omorurile Românilor, este încă destul de puternic. Aceste bande au ars cu desăvârșire satul român Pleasa, Seliu, Spurlita, au omorât bărbați, femei, copii, au jefuit și au prădat tot avutul lor.

O altă corespondență din Epir, apărută în gazeta «Românul din Pind» din 18/1 1906 nr. 6, ne dă declarațiunile șefului de bandă «Platonos», care zice:

«Noi n'avem nici o socoteală cu Turcii, de aceea nici nu ne atingem de dânșii. Noi dacă am luat armele, aceasta se datorește numai obrăzniciei (?) manifestate a Românilor, cari prin mijloace bănești au reușit să câștige pe partea ei o populațiune, zisă valachă, dar care populațiune prin aspirațiunile ei de mult s'au identificat cu soarta elenismului. Deci acei valachi cari au fost câștigați cauzei românești, dacă nu se vor grăbi să dovedească prin fapte, că au greșit și că revin de bună voie la ideea elenismului, vor fi omorâți de pretulindeni».

Aceasta e deci limbajul bandelor eline organizate sub ochii noului guvern la lui Theotokis, care declară cu emfază «urbi et orbi» în ipocrizia sa, înaintea lumii, că el nu e mai mult pentru formarea bandelor, că li-a dizolvat, că nu le permite mai mult trecerea lor preste frontieră etc... pe ascuns au luat el însă toate măsurile, ca comitetele din Tesalia să fie mai bine organizate, se fie mai bine echipate cu arme și munițiuni sprijindu-le cu subvențiuni grase, permițând chiar și oficerilor din armată de a intra în acele comitete, ba chiar de a se face și șefi și conducători de bande. Faptele arătate mai sus nu se potrivesc deci de loc cu declarațiunile făcute de către dl Skuzis, marelor puteri europene.

Comitetele paneline crezând, că vor îndosi și mai bine ezistența bandelor lor, și că vor salva aparența, și recurs chiar și la o înșălăciune curată grecească. Ele au poreclit bandele lor cele nouă «*elino cufovlache*» și le anunță sub un atare nume la lume. Fițiucele jidovești din Viena plătite de Greci sunt însă degrabă gata de a lăși aceste faime mincinoase, că există prin Macedonia și bande române. Dacă ar exista, nu mi-ar părea defel rău, din contră m'aș bucura, că în fine România se apără de asasini, ca în fine s'au apucat și ei să le respălăiască Grecilor după merit și să curățască pământul macedoniei de aceste hiene învălitate în piele de om.

Așa vorbește toată presa ateniană, chiar și acuma cu venirea la puterea a noului cabinet Theotokis. Iar în ziarul elin, ce apare în Atena «*To Asty*» din 2/2 stă un articol intitulat «*Constituirea unei bande eleno-cufovlache*» cu subtitlurile «*Distrușterea propagandei române*», «*fanatismul elino-cufovlach*» etc... toate acestea cu scop, ca se facă pe Europa a crede, că bandele constau și din Români, și că nu Grecii îiucid pe Români, ci Români se ucid unii pe alții. O mișelie adevărat grecească.

Guvernul grecesc lucră însă din reșperți, în ciuda tuturor asigurărilor de pace, la înmulțirea bandelor, și, ea să înșele mai bine lumea, trimite și pe regele lor la Viena, ca aceasta se asigure curtea din Viena, despre intențiunile de pace ale guvernului grecesc, pe din dos însă, prin secret se adună neconținut bani de pretulindenea — mai ales din România, precum s'au dovedit aceasta cu espulzările recente din București — sub tertipul de contribuțiuni culturale, strânse de faimoasa societate, așa numită culturală «*Elenismos*» cu reședința în Atena și cu o mulțime de filiale secrete prin întreaga Românie.

Spre dovadă despre aceasta citez aci o corespondență din Salomic apărută în «Românul dela Pind» din 6—2 906 care zice următoarele:

«Comitetul suprem al bandelor, se află în Atena, unde funcționează pe față și nesupărat în activitatea sa din partea autorităților eline, însă cea mai mare activitate revoluționară de hoție se desfășură în Tesalia. Aci se află o mulțime de subcomitete și anume în *Larisa*, *Farsala*, *Triela*, *Cardita Volo* etc... Președintele acelor subcomitete se cheamă *Cartalis*, iară la *Velesin* se află o avantgardă de hoți.

Răspunsul „Asociațiunii“. Știrile ce primim, când punem ziarul sub presă ne anunță, că, în fața opreliștei guvernului, »Asociația« n'a avut încotro: a luat spre cunoștință opreliștea guvernului privitor la expoziția din București și se va conforma. Văzând că are a face cu un guvern, care nu mult ar stă la îndoială și chiar și pentru un pretext ar lovi în »Asociație«, membrii comitetului nu vor să primejduiască întru nimic, acest așezământ cultural românesc. S'au supus. Într'un răspuns scris cu demnitate, ei arată însă punctul de vedere greșit al guvernului și cum prin astfel de proceduri se instrăinează suflete, pe care guvernul ar avea datoria să le menajeze și se nesocotesc sentimente și considerațiuni de cari ar trebui să se țină cont.

Toți la fel. Am amintit ieri de noua măsură a guvernului împotriva foilor, pe care nu le espedează numai în cazul, când s'aduc la postă cel puțin cu o oră înainte de plecarea trenului, ca procurorul să aibă vreme, să le citească și aflând în ele ce i-se pare contra legii să le confişte, Ziarele coaliției toate scriu cu înverșunare împotriva acestei măsuri, care zic ele nu e altceva decât *cenzura* pe față.

O ediție de seara a guvernului arată însă, că meritul paternității ordinațiunii nu e al guvernului actual ci a ministrului de odinioară de culte, stâlp mare azi al coaliției, Wlassics Gyula, care precum dovedesc actele din minister, în înțelegere cu ministrul de justiție, a dat ordinațiunea aceasta. Dar să înțelege, nu împotriva coaliției, ci a — *socialiștilor*.

Iată cum se explică, că ceea ce azi e cenzură, atunci era o treabă la care aplaudau șovinștii d'alde Wlassics. Escelenți bărbați și ntr'o tabără și n cealaltă.

România și Austro-Ungaria.

Correspondentul din București al ziarului «Neue Freie Presse» a intervievat pe noul ministru român al Vienei, Lahovari, care a spus, că la 20 Aprilie va pleca probabil la noul său post.

Noul ministru plenipotențiar a mai declarat, că va sili să mențină bunele relații, ce există de atâția ani între Austro-Ungaria și România, lucru care îi va fi cu atât mai ușor, cu cât este în raporturi cordiale cu contele Goluchowsky, raporturi, cari datează încă de pe timpul, când Goluchowsky eră secretar general al ministrului de externe.

Începe privește conflictul cu Grecia, Lahovari a spus, că actualul guvern grecesc se va îndreptăți, că cererile românești sunt modeste și îndreptățite și va pune capăt neînțelegerilor.

«Nici un partid din România — declară noul ministru — nu va încetă lupta, până ce patriarhul nu va fi rezolvat chestiunea bisericească în favoarea României, recunoscând în mod oficial situația creată aromânilor prin iradea de anul trecut.

«Patriarhul, care vorbește foarte bine românește și a trăit multă vreme în România, ar fi foarte împăciuitor în această chestie, atât numai, că ar trebui să înceteze presiunile și influențele ce provin din Grecia.

Efectul manifestului naționalităților.

— Criza. —

Budapesta, 22 Martie

Să înlăturăm de data asta criza din centrul preocupărilor noastre și să ne ocupăm de felul cum a fost primit «cuvântul» foștilor noștri deputați de către presa ungurească. Să nu vă închipuiți însă, că presa ungurească a dat atențiune prea mare acestui «cuvânt». Așa câteva foi le-au reprodus în extenso iar comentarii mai lungi nu au făcut decât vre-o 3—4. Tocmai aceste notele principale ale felului lor de a vedea chestiunea naționalităților: puțină însemnătate ce i-se dă în discuțiile publice și intoleranța extremă lipsită de orice concilianță atunci, când totuși se spune vre-un cuvânt despre ea. Aceasta s'a învederat și de astădată. Din toată presa ungurească atât de mare, — prea mare pentru un popor atât de mic, — atât de limbută și darnică în coloane lungi și goale de cuprins, din toată presa asta abia 3 au scris articole de fond atunci când se rostește un partid care reprezintă cel puțin jumătatea țării. Cele mai multe din foile ungurești au făcut abia un scurt rezumat de vre-o 15—20 de rânduri asupra acestui cuvânt, nesocotindu-l vrednic de cea mai scurtă adnotațiune politică. Dar și mai trist este felul, tonul în care se vorbește, atunci când se vorbește de acest partid, de acest «cuvânt». În fond numai dl Kossuth Ferencz în ziarul oficios al partidului său «Budapest» îl învrednicește de încercarea unui răspuns. Celelalte articole fac comentarii scurte și stereotipe sau în loc de orice discuție serioasă ele găsesc un nou prilej de-a cere maghiarizarea cu orice preț și orice mijloc. Nicăiri nu vedem o analiză limpede, nepreocupată și severă a argumentelor manifestului nostru, nicăiri măcar un început de obiectivitate, de bunăvoință de a-să apropiă de punctul nostru de vedere. Este sufletul ghețos al urei neîmpăcate, neîmblânzite, oarbe și fără hotare care ne întimpină pretulindeni.

Săracul Ludovic Mocsáry! Unde este echitatea și înțelepciunea lui în generația lui de astăzi? Ea s'a stâns odată cu generația cea veche, cu Ötvös și Deák. Cu sufletul înfiorat trebuie să vedem cum chiar și cele din urmă puteri de comunicațiune să rup între noi și poporul unguresc și o prăpastie adâncă ne dezbină și ne despreună pe unii de ceilalți.

Ungurii de azi au devenit orbi și surzi pentru orice revindicare a naționalităților din Ungaria. Simțul cel mai elementar al omului cu adevărat cult, simțul echității pentru plângerile altora, le este necunoscut. Ceiace ei cer impetuos pentru ei, ca o condiție de viață, ca un drept natural, al unui popor, același lucru nu vor, nu mai pot să-l recunoască altora. Nu putem decât să cităm un admirabil pasaj din »Scrierile literare și politice« ale lui Eminescu. Acest articol cu 36 de ani în urmă, arată cu ce instituțiune generală, cu ce cunoștință adâncă și cât de adânc de adevărat a știut să caracterizeze cugetătorul nostru pe Unguri:

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delatăură tusa, tregma, asudarea noaptea.

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburî de plumâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-l-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: *impachetarea originală „Roche“.*

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletția).

„Roche“

Se capotă prescriindu-se de medie în farmacii à 4 cor. sticla.

Nu trebuie să ne mirăm, dacă ei aplică principiile cele mai mari din viața publică a popoarelor astfel cum le aplică; pentru ei le-au înțeles pe dos, pentru că țesătura falșelor noțiuni fundamentale i-a făcut incapabili de a judeca drept. Cine nu știe acuzațiunea, ce ni să face nouă Românilor, pentru că solicităm pentru noi ceea ce ei au solicitat pentru dânșii? Ce întoarsă ce minunată trebuie să fie aceea *glavă*, care face altuia o crimă, din ceea ce el pentru sine-și face o virtute! Tot ce constituie viața lor internă, e o minciună... Să nu ne mirăm, dacă toate noțiunile au cu totul altă semnificare, pentru că sunt privite prin o prismă sufletească, ce falzifică totul. Asemenea cum nu te poți înțelege cu un om a cărui limbă și noțiuni diferă astfel de ale tale, încât el rămâne pentru tine netradetibil, căci tu nu ai noțiunile ce le are el, cum el nu are pe ale tale: — tocmai așa nu te poți înțelege cu inteligența maghiară. *Împăcare sau tranșacțiune nu se încap aici*, căci divergența noțiunilor fundamentale și a principiilor sistematice condiționează o eternă divergență a deducțiilor din ele.

«Budapest» are un articol de fond iscălit de *Kossuth Ferencz*: Ungurii vor să cucerască drepturi, de cari să se bucure toate naționalitățile din țară, ei respectă limba și cultura lor, statul unguresc independent ar ajuta dezvoltarea culturală a nemaghiarilor. Totuși «unele elemente conducătoare» vreau să pună pe nemaghiari în opozițiune cu statul unguresc și vor să creeze cercuri de interese potrivnice cu națiunea ungurescă.

Dar națiunea ungurescă să va răfui cu ei.

Cine-i cu noi, ni-e prietin, cine-i împotriva noastră, ni-i dușman. Totuși *Kossuth* să mângăie cu nădejdea, că majoritatea cetățenilor nemaghiari va fi pe partea coaliției. *Kossuth* cearcă să infirme punct cu punct afirmările manifestului.

El spune, că partidul liberal nu a ridicat domnia unei singure clase și rase. Legiferarea din 1848 a desființat clasele. (Le-a desființat de *drept*, nu însă în *faptă*). În parlament naționalitățile nu au fost reprezentate, zice *Kossuth*, dar vina este a lor. Pentru ce au ales deputați liberali? (Pentru că alegerile erau, cât se poate de neinfluențate și *Hieronimi* ne îngădui-se formarea și organizarea de partid). *Kossuth* arată cum (de sigur numai din întâmplare) în unele cercuri electorale României au avut dreptul electoral pe bază de cenț foarte scăzut, pe când în alte părți Ungurii au avut un cenț cu mult mai urcat. Partidul său voește să lărgiască dreptul electoral, dar — bine înțeles — cu garanțiile necesare pentru caracterul unguresc al statului. Această reformă electorală însă, adaugem, că nu-i alta, de cât bazată pe cunoștință de carte ungurescă. Pentru ce luptă naționalitățile pentru comanda germană? *Kossuth* zice, că întinde mâna de înfrățire, ca să ne unim cu toții în dragostea patriei.

Cum să vede deci, nici dl *Kossuth* nu vrea sau nu știe să găsească punctul, ce ne depărtează. Ba s-ar putea zice, că cu tot tonul de bunăvoință și lealitate, articolul este un exemplu clasic de duplicitate nesinceră. Cum poate cineva să susție, că dorește să ne vază în parlament și să ceară în aceiaș suflare, dreptul electoral cu excluderea noastră? Cum poate să spună cineva,

că voește să respecte limba și cultura noastră, când tot el, dl *Kossuth*, a cerut ca preț de împăcare cu Tisza maghiarizarea scoalelor, ceia-ce a dat naștere proiectului lui *Berzeviczy*? Cum poate să ne întinză mâna de înfrățire, când el luptă pentru maghiarizarea prin armată?

Dacă am primi această mâna — am fi niște Sârbi.

O nouă demascare.

Dl *Pistóry Mór*, tot astfel ca și baronul *Veselényi Miklós*, au descoperit adevărata lor convingere politică — *kossuthismul*. Ei au anunțat amândoi, după dizolvarea partidului *banffist* căruia i-au aparținut, că vor intra în partidul *Kossuthist*. Fără îndoială că la o nouă alegere nici corpul electoral al celor două cercuri din Cluj nu va ezita de-a ratifica această schimbare de principii realegându-i ca deputați. Amintesc amândouă casurile acestea pentru a adăuga încă o probă la atâtea altele că în fond toți Ungurii sunt *kossuthiști* sinceri sau ascunși. Cazul contelui *Apponyi* nu-i decât o ilustrare mai eclatantă a acestui adevăr că *kossuthismul* este ultimul și inevitabilul popas al ori-cărui om politic ungur sincer.

Din România.

A. S. R. Principele României locotenent regal.

București, 24 Martie. În „Monitorul Oficial” de Duminică va apare decretul prin care A. S. R. Principele României va fi numit locotenent regal.

Atribuțiunile A. S. R. sunt fixate prin referentul primului ministru, referat care se va publica în același număr al „Monitorului”.

Dobrișinul adevărat! . . .

(*) Dela încheierea tranșacției dintre Ungaria și Austria și până acum, neamurile din țară și chiar străinătate așa credeau, că *Dobrișinul* e cel mai viteaz oraș unguresc. Nu-i vorba, felul cum și-a arătat «vitejia» față de fostul fișpan *Kovács*, a cam schimbat părerea, ce opinia publică avea despre civii dela *Dobrișin*.

Vine însă acum chiar «*Budapesti Hirlap*», organul 48-istului conte *Apponyi*, și-i arată pe Ungurii dela *Dobrișin* cu adevărata lor fire.

Iată ce scrie adecă numitul organ maghiar:

Pe acea vreme din sinul municipalității oraș, liber regesc *Dobrișin*, se înființase un comitet așa zis «*jóléti*» (de ajutorare), care cu vorbe puternice oprea pe funcționari dela îndeplinirea a ori ce ordin a fișpanului ce urmă să fie numit. A pus pecete pe ușa sălii de adunare și a declarat solemn, că pe funcționarii cari eventual vor fi suspențați ori destituiți, îi va păzi de orice neplăcere și se va îngriji de ei, *garantând cu averea orașului*. Comitetul n'a îndeplinit însă făgăduelile sale, ci a anticipat leafa pe șasă luni numai funcționarilor cu drept de vot, despre soarta celorlalți slujbași însă nici măcar pe câteva luni nu s'a îngriji. Comitetul, ce-i drept, ținea ședințe până la miezul nopții și dădea noi porunci de împotrivire, dar când s'a văzut, că persoane particulare nu pot dispune asupra averii orașului, ci rămâne ca *fondul de ajutorare, să-l facă din banii lor*, nimeni nu s'a arătat atât de jertfitor. Nu-i mirare deci, dacă slujbașii cari și de altfel trăiesc în împrejurări grele, nu s'au încrezut în ajutorul comitetului și-și temeau posturile, după cum și comitetul temându-se de urmări, s'a pus pe baza ca funcționarii să ia parte la ședința chemată de comisarul regal. Sfatul acesta și l-au

motivată zicând, că hotărîrea de mai de mult sună pentru noul fișpan, iar nu pentru comisarul regal.

Dealtminteri *Dobrișinul* a rămas și acum credincios trecutului său. *Cu aceeaș stăruință el a slugit turcilor, tatarilor, nemților, curușilor și labanților, deopotrivă*. Au dat de toate dușmanului, numai să poată rămâne pe suprafața pământului. Pe vremea revoluției au văzut detronizare, iar după înăbușirea revoluției au ținut liturghie. Pe vremea, când dieta se ținea în *Dobrișin*, *dobrișinenii* cântau himnul libertății, mai târziu la întâia porîncă a comisarului regal *Drevenyák* au pus steaguri mari negre, galbene până și pe biserică.

Ba în interesul său bineprinceput pe la anul 1850 *Dobrișinul* a ales cetățeni de onoare o gramadă de generali austrieci.

Și față de *Fejérváry* *dobrișinenii* au rămas deci consecvenți trecutului lor. Au lărmuit, făceau pe patrioții o vreme, ascultau laudele patriotice ale celor ce nu-i cunoșteau, când a intrat însă în oraș comisarul regal *Naszády Iván*, înconjurat de husari gendarmi — *curajul civilor din Dobrișin s'a frânt*.

Dacă am fi scris noi așa, presa maghiară ni-ar fi timbrat de calomniatori, ar fi zis că suntem plini de răutate față de aleșii civili din *Dobrișin*. Așa însă, că toate acestea se spun în cel mai șovinist ziar maghiar, nici îndoială nu încap: *Dobrișinul adevărat* este așa cum îl descrie «*Budapesti Hirlap*».

Despre regularea salariilor învățătoarești la școlile comunale și confesionale.

După cum e zisa, cu speranță trăește omul.— Foarte de mult sperăm și noi învățătorii comunali și confesionali, că doară se va îmbunătăți și soarta noastră, care e deja numai proiect pe hârtie.

La toate conferențele cercuale ori generale, nu s'a putut auzi altceva, decât cuvintele «*rugăm îmbunătățirea soartei noastre*».

Înzadar am rugat aceasta, nime nu ne aude. Înainte cu unu sau doi ani se puteau trece toate cu vederea, însă acum când vedem, că și celui din urmă scrietoraș i-s'a îmbunătățit soarta, avem să pretindem cu energie regularea legală a salariilor noastre. — Pentu-că am ajuns timpul ce trebuie băncile să ne țină, căci altminterlea am peri de foame.

Noi suntem mai rău salarizați, ca finanții ori gendarmii, cari nu au nici o cvalificație. — Pentru-ce oare chiar nouă învățătorilor com. și confesionali să nu ni se îmbunătățiască odată trista soarte.

Cred doară, că și noi suntem tocmai așa de cvalificați, ca și ceilalți amployați ori învățători ai statului. — Doară chiar singură înalta *Curie reg.* într'un anumit caz, a recunoscut cvalificația noastră egală cu maturitatea. — Dela noi numai datorințe pretind, drepturi nu ni se dau.

Proiectul modificat, lex *Berzeviczy*, foarte puțin îmbunătățește soarta noastră, căci multe datorințe ne prescrie ca în trecut. — Aceasta nu ar fi nimic, dacă și salariul ar fi statorit amăsurat datorințelor ce le vom avea.

La învățătorii de stat se vor regula salariile ca la ceilalți amployați, unde va fi aci dreptatea? — Au doară nu avem noi tot acelea datorințe, prin urmare și tot acelea drepturi? — În mai multe rânduri am cetit, că cei dela cărma țării zic: Noi am îmbunătățit bucuros salariile învățătorilor com. și confesionali, ca la cei de stat, însă susținătorii de școale nu primesc această.

Dacă susținătorul de școală voește a se fâli cu școala sa, învățătorul său, poftescă a o susține, ca și statul.

Îndată ce se va restabili ordinea și pacea în țară ce dorim din inimă ar fi timpul să ni-se pertracteze și proiectul nostru de lege. — În anul trecut am zis, că reviziunea regulamentului intern al dietei a fost cauza de nu s'a pertractat.

Dar acum ce va mai fi cauza?

În viitor trebuie să fim cu băgare de seamă la alegerile de deputați. Numai acelor deputați să ne dăm votul nostru, cari vor luă în programul ori îmbunătățirea soartei noastre nu numai cu vorbe seci, ci și în *faptă*.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Martie 1906.

— **Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand la Drezda.** Din Drezda se vestește, că moștenitorul de tron Francisc Ferdinand va sosi acolo în 27 l. e. unde va rămâne două zile. În ziua primă va primi vizite din corpul militar și în ziua aceea la operă în onoarea lui se va da reprezentație festivă. În ziua a doua va face escurzie la Meissen, unda va cerceta fabrica de porțelan.

— **Prezidentul Sobranjei mituit.** În întreaga Bulgaria face mare senzație o acuzațiune, ce i-se aduce prezidentului Sobranjei, Patkovot, care afirmativ ar fi fost mituit de o fabrică de cartușe din Budapesta, căruia în chipul acesta i-s'a încredințat comanda de cartușe pe seama armatei bulgare. Firma din chestiune, ar fi mituit pe trei fruntași politicieni, între dânșii și prezidentul Sobranjei — cu câte 40, 50 și 75 mii franci. S'a pornit o anchetă severă.

— **Sinucidere.** Cetim în ziarele ungurești, că învățătoarea română *Maria Murgu*, dela școala confesională din Utvin, a făcut o încercare de sinucidere. Cauza se zice că e boala incurabilă de care suferă nenorocita. A fost transportată la spitalul din Timișoara.

— **Cenzură.** Din Cluj primim știrea, că dl N. Mihulin, profesor la preparandia din Arad, a depus cenzura profesorală cu osebuit succes.

Multe felicitări!

— **Răsbunarea soției.** Din Paris se scrie: Joi la orele șase seara un automobil frumos se oprește înaintea magazinului de căruțe din Niel. În automobil era un bărbat tânăr, lângă el o femeie frumoasă îmbrăcată în haine de primăvară. În momentul când automobilul se oprește, din poarta casei vecine sosește o femeie tânără, care așteptase cu neastâmpăr ceva; intră în magazin, și de cinci ori trage cu revolverul asupra femeii. Două gloanțe au intrat în spatele nefericitei ființe. Bărbatul, care de asemenea se amestecase în cearta femeilor a fost și el rănit. Înainte de ce ar fi fost deținută ucigașa, cei doi răniți fură duși la spital.

Femeea deținută a predat întregă afacere în modul următor:

— Ma chiamă Cecile Bugnet. Sunt de douăzeci și șapte de ani. Acel bărbat, care ședea în automobil în societatea femeii pe care am împușcat-o, e soțul meu. Doi ani am avut fericire deplină. Dar mai târziu bărbatul meu rămâne de acasă tot mai des, până în sfârșit de fel nu s'a ocupat cu mine.

Am căutat să aflu pricina, și în sfârșit am ajuns la convingerea, că soțul meu a devenit necredincios și mă înșală cu o femeie, pe care o chiamă Henriette Monmartin. Am pândit și am observat, că soțul meu după prânz se duce la casa acestei femeii. Mi-am iubit foarte bărbatul, n'am putut să suport de fel această faptă a lui, deci m'am hotărât să mă răsbun. Azi după prânz — ca și de comun — s'a depărtat de acasă spunând, că merge să facă preumblare cu automobilul.

L'am urmărit, s'a dus la locuința Henriettei Monmartin. Cu câteva minute mai târziu ambii erau în automobil. Scara la orele șase i-am pândit și m'am răsbunat, nu neg: am voit să o omor. Femeea a fost dusă în temniță.

— **Eötvös Bálint pe picior liber.** Senatul de acuză a tribunalului, eri după amiază l-a pus pe picior liber pe Eötvös Bálint.

— **Svizzera contra anarhiștilor.** Din Bern se telegrafează, că conziliul după o discuție de două zile cu o majoritate de 127 voturi contra 9 a votat proiectul de lege, care are de scop, ca din Svizzera să fie scoși și perzecați toți anarhiștii.

— **Înmormântarea princesei Beatrice.** Din Görz se telegrafează, că princesa Maria Beatrice de Bourbon a fost înmormântată eri. La înmormântare au luat parte fiul ei, prințul Don Carlos, din Madrid, apoi ca reprezentant al regelui a fost de față prințul Salvator Leopold, precum nenumărați nobili. Convoitul a mers primadata la catedrală, unde mortul a fost uns cu mir; de aici a plecat spre gară, de unde defuncta a fost dusă la Graț, ca acolo să fie înmormântată în mănăstirea carmeliților.

— **Tuberculosa se poate vindeca.** E drept că lucrul de căpetenie e cura climatică și dietică precum și delăturarea pravului, etc., dar pe lângă acestea nu trebuie neglijată întrebuințarea medicamentului. În locul prim trebuie folosite preparatele din lemn de cer, dar nu e tot una a întrebuințării ori ce preparate. Cel mai bun și mai folositor căci e neveninos și are gust bun e: „Sirolin Roche”, ce se capătă în ori care farmacie.

— **De ale Grecilor.** Din Salonic se anunță, că acum de curând generalul Hilmi-pașa a fost în-

format de ambasada turcească din Atena, că aproape 120 de cretani au sosit la Pireu pe bordul unui vas cu pânză, spre a se duce în Macedonia la bandele grecești.

Hilmi pașa a dat imediat ordin ca cel mai mare torpilor care se află în portul Salonic să pornească în largul mării, spre a pune mâna, dacă va fi cu putință, pe vasul grecesc cu cretanii.

Este îndoiială totuși, că torpilorul va putea îndeplini această sarcină, de oarece este foarte greu ca un singur vas de războiu să poată supraveghea toată coasta peninsulei calcidice.

— **Fiica lui Don Carlos.** Din Roma ne sosește senzaționala știre, că Joi a fost deținută în Firenze princesa Elvira, fiica lui Don Carlos, pretendentul de tron spaniol, căci în decursul unei certe a rănit pe o femeie. Princesa Elvira, cu câțiva ani mai înainte a fugit din casa părintească cu pictorul Golchi, care a dus-o în Spania, unde ani îndelungați au trăit în mare mizerie, în urma căreia s'a și divorțat. Princesa Elvira de câțiva ani trăiește în Firenze.

— **Necrolog.** Primim întristătoarea știre, că Irinie Leucuța, preot în Chișlaca, după un morb greu și plin de suferințe și-a dat nobilul suflet în mâinile creatorului Joi după amiază. Rămășițele s'au pus spre vecinica odihnă azi, luând parte la înmormântare nenumărați prieteni.

— **Repausatul în Domnul a fost răpit din mijlocul nostru** în cea mai frumoasă vârstă a vieții sale îl deplănge nemângăiata soție, rămasă fără sprijin cu un copilăș în față.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Din țara măcelurilor.** Generalii Rennekumpf și Meller. Zakomelsky pentru greva poștarilor și oficianților de tren, au organizat o «expediție de răsbunare». Cine se împotrivesc celor doi generali e prins, bătut, e prins nu numai cel bătut, ci chiar și cetățeanul nevinovat, dar mai ales oficianții dela tren, cari au luat parte la grevă.

Generalii Meller și Zakomelsky îi ia la răspundere pe oficianți în vagoanele trenurilor, unde fără nici o milă îi împușcă. Când aud bieții oameni, că se apropie Rennenkampf și soțul, fug mâncând pământul, ca odinioară din naintea invaziunii tătarilor.

— În Varșovia tratează cu prizonierii politici în mod ne mai pomenit de sălbatic. Despre aceasta «Rus» scrie următoarele: Grün, incredințaful ministrului de interne Durnovo, face în Varșovia o adevărată incvizitie; Profesorul Roduen de — Kurtene descrie în mod amănunțit lucrurile, ce le săvârșește acel nebun; pe cine nu voiește să-l lase din mâinile lor, îl face să fasoneze după placul lor, chinuindu-l în modul cel mai

GHIOLEAUA dela WAGRAM.

De Edouard Ghacot.

— Fragment. —

Generalul austriac Norman, pe care archiducele Carol îl trimise spre a opri armata franceză, luă o secțiune de artilerie compusă din cei mai buni țințași. De oarece era de părere, că numai moartea lui Napoleon ar putea să salveze Austria amenințată de o prăbușire, generalul căută să ajungă pe împăratul. Înaintea localității Essling apărură trăsura lui Massena la pas, și el nu se îndoi că împăratul se află în ea. El strigă pe Gerder, pe cel mai bun tunar al său, și arătându-i trăsura zise:

— Vezi acel echipagiu?

— Da, Excelență.

— Poți să-l nimerești la o distanță oarecare?

— La 400 de pași,

— Bate tunul până acolo?

— Ghiuleaua va găuri dosul trăsorei și desigur va ucide persoana, care se află întrânsa.

— Ai o ghiulea deosebită?

— Da, Excelență, un glonț cu un vârf ascuțit, care poate mătura o serie întreagă de oameni, deoarece porțiunea de iarbă de pușcă este dublă.

Nordman îi arată virful dela Lehenberg.

— Așază-te pe această colină: crucea Maria Terezia și o sută de Louisdori te vor răsplăti, dacă vei fi omorât pe acest Bonaparte de pe insula Corsica, adausese el cu dispreț.

Escortat de dragoni, tunul lui Gerder fu dus pe o colină și îndreptat spre țintă. Tunarul ținti repede, așteptă apoi ca vântul să risipească nourii

groși de iarbă de pușcă produși de infanterie și ținu fitilul aprins la capsă.

— Bum! urlă gura cea neagră.

Norman văzuri prin ochian, că trăsura este sfărâmată la mijloc. El văzuri pe cei doi poștalioni căzând jos, fără ca caii dela echipagiu să se miște. Ei nu mai puteau de bucurie, că a ucis pe Napoleon. În acest moment Lassale se repezi cu 14 escadroane asupra corpului său și-l sili să fugă spre nord, unde archiducele îl puse din nou în fața lui Oudinot, care amenință satul Wagram.

Un căpitan de dragoni ridică ghiuleaua trasă de Gerder și citi inscripția gravată în învălitoarea de oțel: «Fabrica Raab — turnată pentru Napoleon».

— Să trimitem print'un sergent major această ghiulea împăratului, zise oficerul, deoarece a fost destinată pentru dânsul. Dar mai întâiu trebuie să comunicăm aceasta lui Massena.

* * *

La ora 3 după amiază soarele lumină o baie de sânge. Armata italiană, care se luptă sub stindardul francez, era obosită. Bernadotte se retrăgea, Davoust nu înaintă. Centrul rămase fără puteri în fața masselor dușmane, care erau postate la țarmul râului Russbach. S'ar fi putut intra în Wagram numai după sfârșituri supra-omenești, dacă s'ar fi respins cavaleria austriacă, 20,000 de oameni, sub comanda principelui Lichtenstein. . .

Deodată îi veni lui Napoleon o idee. El chemă pe Dornot și-i ordonă să formeze o baterie mare. La ora 4 erau așezate 90 de tunuri în semicerc, la dreapta de Adlerkalau.

În punctul de mijloc, împăratul dirigiă focul,

care fu îndreptat asupra cavaleriei austriace, când văzuri că se apropie în marș o coloană de infanterie foarte lată și deasă, îndreptându-se asupra tunurilor.

În acest moment un suboficer îi predă ghiuleaua, care îi era destinată la Essling.

— Sire, d. mareșal Massena, ducele de Rivoli, anunță M. Voastre, că diviziunea Boudet a recucerit Gross-Aspern și Excelența Sa trimite această ghiulea, care i-a sfărâmat trăsura.

Deși ora era serioasă, Napoleon începuri totuși să râdă.

— Ah, bravii soldați, se gândesc mereu la mine, dar nu trebuie să le țin proprietatea lor. Trebuie să le-o trimitem imediat înapoi, măcar din polițetă. Să se măsoare ghiuleaua.

Și se dăduri răspunsul.

— Sire, ghiuleaua se potrivește într'un tun de calibru 12.

— Bine. Scumpul meu Dornot, adu-ți aminte acum pentr'un moment, că odinioară ai fost artilerist. Incarcă acest tun.

— Da, este un tun al gardei.

Împăratul descalcă, și privi cum se incarcă tunul. Cu ochianul la ochi, pentru a vedea mai bine cine înaintă, văzuri în capul batalioanelor austriace un oficer de stat-major, având pe piept o serie întreagă de cruci și de cordoane.

Napoleon dăduri la o parte pe Dornot, examină directiva, ținti încet și luă fitilul din mâna unui locotenent. Ghiuleaua fu slobozită, din tun ridică o mare flacără. Ghiuleaua turnată în R. . . nimeri pe generalul Nordman drept în piept . . . smulse de pe cal și-l trânturi la picioarele unu ulm, unde după o oră fu găsit mort, pe când Lassale dăduri asalt asupra localității Leovolesau

barbar, deși poate întru nimic nu sunt vinovați. Preindem, ca acest lucru să fie examinat, și Grün să fie dat în îngrijire medicală, căci putem lua cu siguranță, că acest om e cu desăvârșire nebun și prin urmare nu trebuie lăsat în funcție de stat. «Rus» apoi pe baza unei epistole a unui prizonier polon spune următoarele:

Prisionerii Secica și Kempzki patru nopți au fost bătuți. Secica a fost lovit în ureche atât de tare încât i-s-a crepat partea din lăuntru și acum nenorocitul a înnebunit. Nu ne lasă să ne potolim setea, ca astfel să ne forțeze mai tare la mărturisire, pe când de fapt n'am păcătuit cu nimic. Părul ni-i smulge, jandarmii sar pe pieptul și stomacul nostru de pe masă, tălpile picioarelor le fac sânge lovituri groaznice, și când după nesuferibile chinuri am ajuns în stare anormală, ne constrâng să subscrie cu noi protocol.

Oraș scufundat. În diferitele legende, în balade, putem citi, în opere muzicale puternice putem auzi și vedea, că la fărâmurii mării Ostice, cândva a fost un oraș cu numele Vineta. În o zi furtunoasă valurile puternice ale mării au ezundat în oraș și l-au înghițit în sinul lor. Pescarii povestesc, că ei și acum adesea aud sunetele înăbușite a clopotelor din orașul cutropit.

S'a constatat că orașul Vineta de odinioară a fost situat acolo, unde azi e orașul Wallin din Pommerania, dar pe insula Usedom se înalță ruine mari de piatră, despre cari oamenii susțin mai ales poezii creduli, că acelea sunt ruinele caselor și murilor din orașul Vineta.

Acum însă în urma unor sepături făcute de către o societate germană, s'a constatat, că acele ruine nu sunt alt ceva, de cât ruine din morminții hunilor, cari au trăit în acel oraș.

Adeca totuși a existat cândva acel oraș dar n'a fost înfloritor, fără credință, plin de păcate și destrăbălări, ci loc de odihnă vecinică.

Sybilla din Berlin. Madame de Ferreiv, vrăjitoare foarte renumită înaintea publicului din Paris, urându-se de concurența, ce i-se face, și-a strămutat locuința la Berlin și acolo își continuă meseria. Ea voește cu tot prețul să întrecă pe colegele sale din Paris, căci se ocupă nu numai cu profesie ei face artă și literatură. În timpul din urmă a scris o carte cu titlul «Vedeniile și profetiile», ce în timp scurt s'a epuizat. Cumpărată fiind de acea parte a publicului care încă mai crede în farmec.

Profetiile sunt inspirate de o ființă abstractă, pe care o numește Gavril. Tatăl acestuia a fost de naștere din Egipt, iar mama din Babilon și au trăit în timpuri foarte vechi, cu 2300 ani mai

înainte de Christos, și au fost înormântați în Japonia, în apropierea de Iocohama. Ea mai vorbește cu spiritul lui Moise, Luther, chiar și cu a lui papa Leo al XIII-lea, și așa se vede că are un larg cerc de cunoștințe, întru cât nici odată nu confundă lucrurile, și ce privește întâmplările istorice, le cunoaște foarte bine. Ea a prevestit eliberarea lui Dreyfus și catastrofa înfloritoare din Martinique. Profesiile ei de acum însă sunt pentru un viitor atât de îndepărtat încât cu greu le poți controla. Într'altelă spune, că peste o mie de ani în locul Berlinului va fi apă, Viena va fi cunoscută nu mai din poveste iar Budapesta va fi nimicită de flacări.

Procesul asasinatului politic din Calafat (România). Marți s'a judecat de curtea cu jurați din Craiova procesul omorului politic săvârșit acum câțiva timp în orașul Calafat.

Se știe ca Toma Ion român macedonean a omorât cu un foc de revolver pe grecul Papa, Demetru.

La orele 12 Curtea își face intrarea. Curtea este compusă din dnii Sinescu, președinte; Calețeanu și Alexandrescu, membri; ministerul public este reprezentat de d. procuror de Curte Coandă și primul procuror Neațu.

Din ordinul președintelui se introduce acuzatul Toma Ion.

I se ia interogatoriul: profesia, etatea și cine sunt apărătorii săi.

Comisiunea depune legiuitorului jurământ după care greșierul dă citire actului de acuzare din care reiese, că Toma Ion, supus otoman, de ani 24, în ziua de 25 Noemvrie, a omorât cu un foc de revolver pe Mihale Papademetru în împrejurările deja cunoscute. Toma Ion vine din Crușova, orașul său natal și se instalează la Călarăși ca lucrător la o cofetărie. Mai târziu trece la București, la cofetăria Baraitar, unde rămâne până cu câteva zile înainte de comiterea crimei.

Cetind prin ziare faptele lui Papademetru, care se manifestă ca anti-român și fiind macedonean, el se influențează și pleacă la Calafat pentru a răzbuna pe conaționalii lui.

Cu un foc de revolver ucise pe Papademetru, apoi se predă singur autorităților.

Președintele invită pe acuzat să spue juraților cum a comis fapta și de ce.

Toma Ion spune cum victima sa organiză bande, cum ajută cu bani pe grecii, cari omorau pe românii macedoneni, etc.

El cetind în ziare suferințele macedonenilor, s'a decis să scape pe conaționalii lui de un dușman al românilor. A cumpărat un revolver, și-a dus la Calafat și a săvârșit fapta. El adaogă că nu regretă, mai bine îi pare, că suferă el de cât atâtea mii de frați.

Când adâncul se distruge și întunerecul etern
Stinge razele vieții: — totul pare un infern.

Nu voi gloriei lustruite, nici splendoare, nici mărire,

Nu voi viață împodobită cu cununii de fericire.
Am o singură dorință: voi să mă lăsați să plâng,

Să-mi înec amarul vecinic și durerea să-mi-o stâng...

Voi să plâng la umbră deasă, într'a codrului pustie,

Iar durerea-mi tănuiește nime în lume să n'o știu.

Lumea-i plină de mizerii și de cete de mișei
Cu porniri și inimi negre; nu voi milă dela ei!

Ionel.

Cugetări.

Găsești femei cari n'au iubit nici odată; dar e rar să vezi una, care se nu fi iubit decât odată.
Dragostea femeilor ucide înțelepciunea.

Chidușii.

— Da ce-i, Fluture, ai fost închis? Și de ce?
— Pentru că am furat o găină: Da tu, Ioane, de ce ai fost închis?

— Pentru că am cerșit.
— Ți-am spus eu ție, că cerșitul nu-i de tine.
Hai să schimbăm. Eu mă duc după cerșit și tu după furat... Poate c'asa o să fim mai norocoși.

Președintele îl întreabă dacă nu a fost îndemnat de cineva la săvârșirea omorului.

Acuzatul răspunde că nu, că singur a luat hotărârea cetind prin ziare că grecii ard satele noastre din Macedonia.

S'a procedat apoi la ascultarea martorilor, după care prim-procurorul Neațu își începe rechizitorul.

Procurorul, spune că acuzatul eră un om fără rost și fapta lui nu găsește nici cum justificare. Il acuză a fi un odios asasin. Face apel la jurați să spele țara de rușinea adusă de Toma Ion prin acest asasinat, condamându-l după merit.

Între altele primul procuror întreabă pe preotul Petrescu, apărător, dacă dogmele creștine admit fapta lui Toma Ion.

D. Betolian, apărătorul acuzatului, întrerupe zicând că întrebarea trebuie pusă patriarhului și metropolitului grec cari ordonă chiar omorirea fraților noștri macedoneni, nu preotului Petrescu.

Sala izbucnește în aplauze. Președintele amenință cu evacuarea.

Primul procuror termină cerând un verdict de culpabilitate.

Se dă apoi cuvântul apărării și vorbesc dnii Betolian, Petre Kھیu, Mitescu, Al. Nicolaid.

D. Procuror general Coandă în replică, cere clemența juraților, dar nu achitarea.

Rezumatul președintelui durează 20 de minute. Președintele pune juraților următoarele întrebări: Acuzatul Toma Ion, major, este culpabil de faptul că în ziua de 25 Noemvrie 1905, cu voință a omorât pe Mihale Papademetru descărcând asupra-i un foc de revolver, în toate circumstanțele cuprinse în rezumatul actului de acuzare. Este vinovat acuzatul, că a comis acest fapt prin pândire, așteptând oare-care timp pe Mihale Papademetru?

După 10 minute jurații, es cu verdictul.

Se răspunde **Nu** la ambele întrebări. Aplauze nesfârșite împiedecă pe primul jurat să termine. Strigăte de trăiască jurații, umplu sala.

Acuzatul este introdus și i-se cetește sentința. El strigă: Trăiască justiția! trăiască poporul românesc!

Se face manifestație la ieșire lui Toma Ion. I se colectează repede 100 lei.

Tuberculoza e pentru om sabia lui Damocle. Acest morb primejdios își seceră jertfele sale atât din rândul oamenilor sănătoși, cât și din rândul celor bolnavi.

Și oamenii, cari sufer de acest morb, se pot îmbucura, că în sfârșit s'a găsit un atare medicament, cu ajutorul căreia se poate stărpi acest morb primejdios. Acest medicament a fost premiat la expoziția din Anglia cu premiul de aur. Și e invenția lui Halap, și împiedecă tusa, vărsarea de sânge, asudarea și desvoaltă apetitul. Prețul unei sticle de probă e 3 cor., o sticlă mare e 5 cor. Se poate căpăta numai apoteca «Apostolul» din Budapesta strada József Nr. 64/29.

Lăcomia după bani a făcut mult sânge rău oamenilor. Imprejurarea, că se găsesc oameni, cari imitează un lucru plăcut tuturor, ca astfel lor să-și facă dobândă, e dovada cea mai puternică despre axioma de mai sus. E mai rău când se imitează un astfel de medicament, ce se folosește spre îmbunătățirea sănătății și prin aceasta se nasc nenumărate morburii și totodată slăbește încrederea față de adevăratul medicament. Zilnic se mărește numărul acelor, cari imitează picăturile lui Brady, cari publicului sunt cunoscute sub numele de «Picăturile Mariaczell». Să ne însemnăm că aceste picături foarte priincioase contra durerii de stomac, nedormire, de cap, etc. nu se pot imita în de ajuns. Nu se pregătesc numai în farmacia «Magyar Király» a lui Brady, Viena I. Fleischmarkt nr. 241 de unde se poate căpăta fără orice spese, 6 sticle pentru 5 cor., 3 sticle pentru 4.50 cor. trimițându-se prețul înainte.

In pribegie. În timpul din urmă Copenhagen, Stockholm și orașele de mează-noapte din Germania sunt pline cu emigranți ruși, cari cu toate aceste se țin în mai mare siguranță pe pământ danez și astfel cei mai mulți au pribegit acolo. La o familie din Koppenhaga s'a așezat o familie rusă din patru membrii, cari n'aveau nici de mâncare nici haine, cu ce să se îmbrace, dar n'au sărmanii nici cele mai elementare mobile pentru chilie. Și deși corporal sufer foarte mult cu atât se simt mai fericiți

merit de un glonț între ochi, fii ucis, pe când mareșalul Oudinost cu vechia gardă trecu peste Kussbach, iar archiducele Carol începă retragerea în marșuri forțate spre Moravia.

Istoria acaasta mi-a fost povestită în limba germană acum câțiva ani, într'o seară de Maiu, în grădina ospătării din Deutsch Wagram. Povestitorii eră ospătarul Hans Bleiber, al cărui bunic a luat parte la bătălia dela Wagram.

FATALITATE.

Când pe scena vecinicii roata vieții se învârtește

Și adâncul fără margini din pustiu se desvălește,
Iar din valul nemuririi zboară secolii pe rând,
Când trecutul și prezentul se frământă, fumegând.

Multe vin și trec, ca visul... Când gândirea-mi obosită

Se resfiră plutitoare și se perde rătăcită,
Într'o noapte de iluzii din trecutul glorios,
Apoi cade sdruncinată, de prezentul dureros, --

Văd cum viața zimbitoare curge lin, din sânul firei

Iar din valuri spumegate saltă gloria mării,
O lume de fantome, într'un farmec visător,
Și șoaptele duioase se resfiră în tainic sbor...

Viață dulce și senină, fericire, bucurie,
Toate-s vise nșelătoare și minciuni și nebulie.

în sulletul lor. Toți însă se nuzuesc în oarecare mod să li-se dea puțința de a putea trăi cinstiți. E destul de frumos, că în decursul acestei ierni grele nu mai doi emigranți au ajuns în mâinile jandarmilor, Mizeria și foamea i-a silit pe acești nefericiți fără pământ, fără patrie și fără locuință, — se fure.

La început au luat bățul pribejiei mai ales cei din Kiew, Kisenev, apoi din Moscva și Odessa, mai mulți însă din Riga.

Cu puține excepție toți sunt oameni bine dezvoltati, sănătoși, de statură înaltă, și vorbesc în dialectul așa numit «Iddis», un amestec de cuvinte rusești germane și evreești.

E interesant cum o parte dintre emigranți trec hotarul.

Pe lângă toată opreliștea, chiar păzitorii dela hotare îi trec pentru o plată de 5—40 ruble, iar dacă n'au bani, trec cu puterea.

Mulți au pe față brezde lăsate de sabiile căzătorilor, alții poartă în picioare gloanțe de puști și poate că vor rămâne pe vecie schilavi, dar cu toate acestea slavi nici odată. Odată doi emigranți n'au scăpat alt cum, decât că s'au bagat în locul cu cărbune a corăbiei și acolo s'au ascuns dinaintea poliției în mijlocul cărbunilor.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbatești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer**, Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3:30—4:40—6:00 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros probe. **Lechner și Fleischer**, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Schveffer și Vörös**, florari în Arad, palatul minorităților. Eșantiesc pe lângă prețurile cele mai moderate *cununi, buchete* și alte *împodobiri de flori*. Planuri pentru parchetare fac gratuit.

— **Mauthner Ödön** din Budapesta, mare comerciant de sămânțe și liferant de curte, face mari înșiri în interesul agricultorilor. Și a-nume: până acum agricultorii și-au cumpărat cele trebuincioase cu deplină încredere din atari prăvălii, unde să vând și sămânțele renumite de legume și flori de a lui Mauthner, fiind de credință, că sămânțele sunt de a lui Mauthner.

Durere acesta nu e chiar așa, în urma cărcia de multe ori agricultorii cumpără astfel de sămânțe, cari nici odată n'au eșit din magazinul lui Mauthner. După cum suntem informați, Mauthner Ödön va da catalogul, acelor comercianți, din provincie, de unde se pot căpăta sămânțe de a lui Mauthner. Acesta în interesul agricultorilor și a bunului renume a sămânțelor lui Mauthner.

— **S-a deschis** prăvălia de coloniale a lui Rudolf Baumann Arad, Piața Tököly în colțul străzii Lázár Vilmos. Un isvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea și rum.

Cerând sprijinul marelui publ. rămân cu deosebită stimă: **Baumann Rudolf**.

— **Beția duce la păcat și mizerie**. Atragem atenția asupra anunțului „Am fost bețiv” al spiteriei lui Frankl Antal din Seghedin.

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc al față decât «Lapte de castravete» ce se găsește în adevărată calitate engleză în farmacia în Balassa K., în Budapesta—Erzsébetfalva. Spre influință sigură și e nestricăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele «Ballassa» să se găsească. Sticla cu 2 coroane, sapunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1:20. Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapesta—Erzsébetfalva.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojtek și Weisz.

— **Fluidul Universal**. Cel mai nou esenț pentru alinarea durerilor și frecarea corpului e *Fluidul Universal*, (esenț din flori mirositoare). Se folosește la junghiuri, reumatism, la dureri de oase, de dinți și de cap, acest esenț e recomandat de toți medicii, reînnoește și întărește atât mușchii, cât și nervile obosite.

Prețul unei sticle de un deci e 1 cor. 50 fileri, dacă procurăm 3 sticle speșele de postă nu se socotesc. 1 sticlă mică de probă costă 40 fil., 6 sticle mici constau 3 cor., iar 12 sticle constau 5 cor. Speșe de postă nu se socotesc.

Sticle de cele mici, de probă, pe lângă trimiterăa unei mărci de 20 fil. fără speșe, la învoire trimite unicul pregătitor de «Fluid Universal». Apotheca lui **Coloman Skribanek**, la crucea roșie. În strada Holló și în colțul străzii Hunyadi.

Magazin principal în Budapesta la farmacistul Török József în Király utca 12 și Calea Andrássy nr. 26, precum și în mai multe farmacii.

Economie.

Arad, 24 Martie 1906.

Pentru cultivătorii de pomi. Vestim prin aceasta pe cei interesați, că subscrisul comitet central împarte între cultivătorii noștri de pomi în mod gratuit mai multe mii pădureți: meri, peri, pruni, perseci, etc. La împărțire vor fi preferenți membrii Reuniunii. Împărțirea pădureților se va face Vineri în 30 Martie n. dela ora 9 a. m. începând în grădina custodului Reuniunii, dl Teodor Andreiu, (Sibiiu, Walkmühl g. 10).

Pentru altoii de meri, ce se pun în vânzare cu 50 bani bucata, doritorii de a cumpără să se adreseze dlui Ioan Chirca, vice-prezident al Reuniunii în Săliște, (comitatul Sibiiu), de unde se face expedarea.

Sibiiu, 21 Martie n. 1906.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pantaleon Lucuța,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Ziarul «Neues Wiener Tagblatt» vorbind de apropiatele tratative comerciale cu România, observă că producțiunea industrială austriacă găsește un foarte mare deșeu pe piața românească. Ziarul relevează că balanța comercială cu România este foarte activă în favoarea Austriei; ca dovadă, citează date statistice asupra mișcării comerciale cu România și spune, că simpla prelungire a clauzei națiunii celei mai favorizate din 1893 ar da un extra-ordinar număr de avantagii pentru România; un mare număr de articole de export austriace, din cauza lipsei unui tarif amănunțit, ar suferi o mare pagubă.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 24 Martie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16:42—16:44
Secară pe Aprilie	13:56—13:58
Orz pe Aprilie	15:36—15:38
Cucuruz pe Mai	13:28—13:30
Grâu de toamnă pe 1906	16:30—16:34

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16:48—16:55
Secară pe Aprilie	13:60—13:62
Ovăs pe Aprilie	15:46—15:48
Cucuruz pe Mai	13:62—13:64
Grâu de toamnă pe 1906	16:34—16:36

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klg.	Cor. 15:50—15:60
« 79—100 «	—
Secară: 100 «	12:20—12:30
Orz: 100 «	13:50—13:60
Ovăs mercantil 100 klg.	14:10—14:20
« cernut 100 klg.	13:30—13:30
Cucuruz nou 100 «	13:20—13:30
« vechiu 100 klg.	—

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158—
« « « mic	« 160—
« brut « mare	« 156—
« « « mic	« 158—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klg. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klg. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klg. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klg. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klg. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

1906.—196 tkvsz.

Arverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102 §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a borosjenői kir. járásbírósnak 1906 évi sp. 76/3 számú végzés következtében dr. Burdan Tivadar ügyvéd által képviselt Tripan Juon javára Fejér Sándor és neje ellen 660 kor. s jár erejéig 1906 évi február hó 12-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1640 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: gözseplő gép nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbírósnak 1906 évi V. 127 számú végzése folytán 660 kor. tőkekövetelés, ennek 1906 évi január hó 2 napjátóljáró 5% kamatai, és eddig összesen 138 kor. 50 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Gurbán, Csizmas Todor és Halmaszán Pável lakosok udvarán leendő eszközésére

1906 március 30-ik napjának d. u. 1/2 3 óraja

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igényőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Bjenő 1906 évi március hó 14 napján,

Nagy

kir. bir. végrehajtó

Cuvântul „Emulsiune”

e numele unei amestecături din unsoare și apă. Dacă însă să amestecă cu lapte sau smântână să naște așa numitul unt de emulsiune.

După emulgarea lui SCOTT, uleiul de ficat de peste ocără în circulație în forma aceasta de emulsiune, în chipul acesta să poate mânca și mistui ca și laptele, a căror putere de nutriție și vindecare îl potențază în mare măsură.

Pescarul ca bogatul cel mare în spate e garanță procedurii veritabile a Emulsiunii lui Scott.

Se poate căpăta în ori ce apotecă.

Cu provocare la acest ziar, pe lângă trimiterăa a unor timbre de 75 fileri, trimit fără altă cheltuielă 1 sticlă de probă.

Apoteca orașănească a lui Emil Budai
Budapesta, IV., strada Vác nr. 34—50.

Prețul unei sticle originale e de 2.50 cor.

AVISI

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că sub numărul 4 (patru) am introdus telefon în cancelaria mea.

Dr. Aurel Grozda adv.
Buteni.

Tipărituri ieftine și cu gust lucrate și având în vedere calitățile alese de hârtie ce se cere, comandați spre

multumire la

Tribuna.

Tipografia d-lui G. Nichin,
Deák Ferencz-u. 20, Arad.

